

КОМПАРАТИВНИ ИСКУСТВА ОД БУГАРИЈА

Стабилен систем на извршување - нужен услов за напредок на земјата кон ЕУ

Пратениците и извршната власт целосно застапаа зад реформата за воведување на приватното извршување во Бугарија и ги поддржаа сите иницијативи што помогнаа тоа да се етаблира како стабилен систем

Една од земјите во регионот што најдолго го спроведува системот на извршување преку извршители е Република Бугарија, која од 2007 година е полноправна членка на Европската Унија. Петко Илиев, извршител од Пловдив и член на управниот одбор на Комората на извршителите на Бугарија, појаснува дека потребата од реформа на присилната наплата била постојано констатирана во извештаите на Европската комисија за напредокот на Бугарија во процесот за пристапување кон европското семејство.

Меѓународниот монетарен фонд и бугарскиот бизнис-сектор исто така инсистирале за преземање определени мерки за забрзување на присилната наплата во земјата.

Бугарската влада се обврза да спроведе реформи во судското извршување. На 10 мај 2005 година, со поддршка од сите парламентарни групи во Собранието, беше усвоен Законот за извршување. Со неговото влегување во сила од 1 септември 2005 година се создаде правна можност присилната наплата во Бугарија да се остварува и од независни професионалци. Првите извршители своите должности ги пре-

Судскиот извршител може да посредува за постигнување спогодба меѓу странките

ведоа во март 2006 година, а кон крајот на декември веќе имаа формирано 37.280 извршни постапки во вкупна вредност 173.589.617 евра - информира Илиев.

Во Бугарија сè уште функционира и т.н. државно извршување. Во моментот на создавање на приватното извршување, иако оптимизмот преовладувал, имало и доза песимизам.

Имаше многу примери во кои државни институции, правни и физички лица одбиваа соработка и дур се спротивставуваа на активностите на судските извршители. Сметаша дека приватното извршување е

привремен феномен и експеримент, кој брзо ќе заврши. По напорна и ефикасна работа и со високо ниво на професионализам, успеавме да го утврдиме моделот на приватно извршување. Мојам да истакнам дека во моментов приватните извршители уживаат ексклузивен респект од државните институции, физичките и правните лица. Пратениците и извршната власт целосно застапаа зад реформата за воведување на приватното извршување во Бугарија и ги поддржаа сите иницијативи што помогнаа тоа да се етаблира како стабилен систем - објаснува тој.

НАПЛАТЕНИ ПОЛОВИНА МИЛИЈАРДА ЕВРА

За десетгодишното постоење на приватното извршување во Бугарија, според Илиев, се докажало дека е многу поефикасно од државното извршување.

Само во 2014 година наплатата е над половина милијарда евра. За споредба, во 2010 година се наплатени околу 280 милиони евра. Последните бројки се индикативни за ефикасноста на приватното извршување. Доверителите веќе знаат дека приватното извршување е многу поефикасно - истакнува Илиев.

Приватниот извршител во Бугарија има овластување да спроведува извршување врз подвижни предмети, врз недвижности, врз банкарски сметки, врз хартии од вредност, заплена на удел во трговски друштва, штедни влогови, акции на трговски друштва и други извршни дејства што претставуваат дејства под принуда.

Во Бугарија, меѓу другото, е предвидена можност доверителот да му наложи на приватниот извршител извршување вонсудска продажба на заложен имот. Државните судски извршители немаат такво овластување. Дополнително овластување дадено на приватните судски извршители е дека тие можат да бидат чувари на заложен имот на должникот. Судскиот извршител може да посредува за постигнување спогодба меѓу странките, како и по наредба на судот да доделува судска вредност - појаснува Илиев.

Исклучително важен за работата на извршителите во Бугарија е т.н. Регистар на јавните продажби воспоставен во 2011 година, по барање од странките во извршувањето, како и други правни и физички лица.

Со текот на времето овој регистар се етаблира како главна и задолжителна алатка за водење на податоците на тековните продажби спроведувани од приватните судски извршители во земјата. За ефикасноста на регистарот зборува статистиката, која покажува дека за 2014 година страницата на Регистарот на јавните продажби е посетена од 731.869 единствени ИП-адреси. Истата година во регистарот беа објавени 52.580 продажби, додека за споредба во 2013 година овој број беше 47.140 - вели Илиев.

Сложена и ризична професија

Како и во Македонија така и во Бугарија, извршувањето важи за многу сложена, но и ризична професија. Закани, тупаници, но и експлозивни направи понекогаш се дел од работното секојдневие.

Првото лице што должниците го гледаат при извршувањето, иако во целокупната постапка се вклучени и други ентитети, е тоа на извршителите, поради што тие често го изнесуваат својот негативен став спрема нив.

Во таа смисла, извршителите понекогаш се предмет на закани и вистински криминални активности - подметнување пожар во канцелариите, тепање... Лично јас можам да сподела дека пред околу една година непознато лице го скрши прозорчето на мојата канцеларија и подметна пакет со експлозивна направа. За среќа, во овој мо-

мент немаше вработени во канцеларијата - раскажува Илиев.

Тој додава дека пред избори се забележува негативизам кон извршувањето, главно во форма на политички популизам.

Политичарите го користат моментот и сакаат да создадат негативна слика.

Можеби причината лежи во фактот што поради светската економска криза многу граѓани станала должници. Политичарите го користат бранот незадоволство на должниците - потенцијални гласачи. Овој популизам има исклучително негативни последици за целото судско извршување. Сепак, во моментов мислам дека се сфатија негативните последици од ваквите популистички изјави - потенцира Илиев.

ПРАШАЊА ОД ЧИТАТЕЛИ

Дали извршителот има право присилно да го наплаќа долгот од жирантите?

При спроведување на извршувањето на една извршна исправа, обврската спрема доверителот ја исполнуваат оние што се обврзале на тоа, што значи, освен главниот должник, обврската за враќање на долгот имаат и другите потписници на исправата, кои можат да бидат жиранти, гарантите, менични должници, а најчесто станува збор за солидарна одговорност.

Што значи, заедно со главниот должник обврската за враќање на долгот имаат и преостанатите должници, па извршителот има право да го насочи извршувањето и спрема жирантите, гарантите или меничните должници.

НАСТАНИ

Регионална конференција за извршување во организација на КИРМ

Следејќи ги позитивните трендови во развојот на модерен, ефикасен и стабилен правен систем, во организација на Комората на извршителите на РМ, од 7 до 10 мај во Република Бугарија се одржа регионална конференција, на која беа разменети најдобрите практики од областа на извршувањето.

Конференцијата е четврта од ваквог вид во организација на Комората на извршителите на РМ. Се работи за настан што се одржува еднаш годишно. Целта е размена на позитивните искуства од примената на законите меѓу државите, со краен ефект - унапредување на домашните системи на извршување - изјави Зоран Петрески, претседател на КИРМ.

Со оглед дека Бугарија е една од земјите во регионот каде што најдолго се применува системот на приватно извршување, претседателот на тамошната Комора на извршителите, Георги Дичев, ги сподели искуствата од основањето на комората до денес, кога се одбележува десетгодишен јубилеј.

Свои излагања во рамките на конференцијата имаа и Александра Трешњев, претседател на Комората на извршителите на Србија, проф. д-р Владимир Петров од Нов бугарски универзитет-Софија, проф. д-р Тодор Каламатиев и проф. д-р Ангел Ристов од правниот факултет „Јустинијан Први“ - Скопје, како и Горан Трајковски, директор на УЈП.

